

12. Мережко А.А. Юридическая герменевтика и методология права / А.А. Мережко // Проблемы философии права. – 2003. – Т.1. – С. 159–162.
13. Недбайло П.Е. Применение советских правовых норм / П.Е. Недбайло. – М.: Гос. изд-во юрид. лит., 1960. – С. 510.
14. Радько Т.Н. Теория государства и права: учеб.: [2-е изд.] / Т.Н. Радько. – М.: Проспект, 2009. – С. 363.
15. Стеченко Д.М. Методолгія наукових досліджень: підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. – К.: Знання, 2005. – 309 с.
16. Теория государства и права: учебник / под ред. М.Н. Марченко. – М.: Зерцало, 2004. – С.681.
17. Худяков А.И. Избранные труды по финансовому праву / А.И.Худяков. – СПб.: Юрид. центр-Пресс, 2010. – С. 393.
18. Шабалин В.А. Системный анализ механизма правового регулирования / В.А. Шабалин // Совет. государство и право. – 1969. – № 10. – С. 123.

УДК 342.9

РУДНИЧЕНКО С.М.

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ

У статті сформовано поняття адміністративно-правового регулювання діяльності Державної судової адміністрації України. Під ним розуміються засади та адміністративна діяльність ДСА щодо впорядкування забезпечення судової влади усім необхідним для якісного здійснення правосуддя та надання адміністративних послуг у системі судової влади на основі реалізації адміністративно-правових норм за допомогою різноманітного адміністративного інструментарію.

Ключові слова: адміністративна діяльність, адміністративний інструментарій, адміністративно-правове регулювання, Державна судова адміністрація України, правосуддя, судова влада.

В статье сформировано понятие административно-правового регулирования деятельности Государственной судебной администрации Украины. Под ней понимаются принципы и административная деятельность ГСА по упорядочиванию обеспечения судебной власти всем необходимым для качественного осуществления правосудия и предоставления административных услуг в системе судебной власти на основе реализации административно-правовых норм с помощью широкого административного инструментария.

Ключевые слова: административная деятельность, административный инструментарий, административно-правовое регулирование, Государственная судебная администрация Украины, правосудие, судебная власть.

This article formed the concept of administrative and legal regulation of the State Judicial Administration of Ukraine. This is a framework and administrative activities of the State Judicial Administration of Ukraine, on organizing the judiciary to ensure all necessary for efficient administration of justice and providing administrative services in the judicial system based on the implementation of administrative law through various administrative tools.

Key words: administrative activities, administrative and legal regulation, administrative tools, judiciary, justice, State Judicial Administration of Ukraine.

Вступ. Судова влада, як і весь український народ, переживає не кращі часи. В умовах гібридної війни, окупації частини території України російсько-терористичними військами, економічної кризи та

© РУДНИЧЕНКО С.М. – здобувач (Науково-дослідний інститут публічного права)

корупції народ України вправі розраховувати, що вітчизняна судова влада захистить його від свавілля суб'єктів владних повноважень, відновить порушенні цивільні і господарські права, ефективно притягне осіб, які вчинили злочини, до кримінальної відповідальності. Проте насправді такі сподівання великою мірою залишаються нереалізованими. Як показують результати соціологічного опитування Центру Розумкова, 65,5 відсотків опитаних негативно ставляться до системи судоустрою в Україні, а загальний баланс довіри до судів становить мінус 72,7 відсотка [1, с. 59]. Іншими словами, рівень довіри до суду в Україні складає менш ніж 28 відсотків. Із таким станом речей миритися не можна.

Що необхідно для того, щоб суди приймали справедливі, гуманні та законні рішення, які би підтримувалися переважною більшістю громадян? На наш погляд, вони, по-перше, мають бути незалежними від інших гілок влади і корупції; по-друге, судді мають бути професіоналами своєї справи; по-третє, судді повинні бути належно забезпечені всім необхідним для здійснення правосуддя та надання громадянам якісних адміністративних послуг у системі судової влади.

Основне навантаження щодо забезпечення судової влади лягає на плечі Державної судової адміністрації України (далі ДСА), діяльність якої потребує удосконалення і розвитку.

До теоретичних проблем поняття адміністративно-правового регулювання діяльності державної судової адміністрації України звертались у свої працях такі вчені, як Д. Андреева, А. Борко, В. Галушко, Л. Князька, С. Короед, О. Минюк, С. Москаленко, В. Муцко, В. Олефір, С. Орехов, С. Петришин, С. Погребняк, В. Смородинський та ін. Проте безпосередньо предметом їхніх досліджень аналізована нами проблематика не була, вони свої зусилля зосереджували на більш загальних спеціальних чи суміжних викликах.

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права чи чинного законодавства, поглядів на цю проблематику учених-юристів сформулювати поняття адміністративно-правового регулювання діяльності Державної судової адміністрації України.

Результати дослідження. Згідно з академічним тлумачним словником української мови «регулювати» – це дія за значенням регулювати; впорядковувати що-небудь, керувати чимось, підкоряючи його відповідним правилам, певній системі [3, с. 480].

У теорії права під правовим регулюванням суспільних відносин розуміють упорядковану поведінку учасників суспільних відносин за допомогою юридичних норм. Об'єктом правового регулювання є поведінка людей та їх об'єднань у суспільстві, яка через свою соціальну значимість регулюється нормами права (юридично значуща поведінка). Предметом правового регулювання є такі суспільні відносини, упорядкування яких можливе і водночас доречне саме за допомогою юридичних засобів [3, с. 134–136].

Теоретики адміністративного права вважають, що адміністративно-правове регулювання характеризує спеціально-юридичний механізм впливу адміністративного права на поведінку і діяльність його адресатів. Унаслідок адміністративно-правової регламентації формується юридична основа, визначаються зафіксовані у правових величинах орієнтири для організації діяльності учасників адміністративно-правових відносин для досягнення фактичних завдань адміністративного права [4, с. 317].

Вчені-адміністративісти у зміст адміністративно-правового регулювання різних сфер суспільного життя вкладали: В.Ф. Муцко – процес застосування державними органами влади спеціальних методів впливу на функціонування суспільних відносин з приводу та певною метою [5, с. 12]; О.В. Минюк – особливу форму управлінської діяльності, здійснювану за допомогою специфічної системи нормативно закріплених методів та засобів уповноваженими органами державної влади та саморегулювальними інституціями, владні повноваження яких спрямовані на реалізацію регулюючого впливу суспільних відносин [6, с. 11]; Д.Є. Андреева – впорядкований цілеспрямований вплив держави на суспільні відносини в галузі організації та функціонування молодіжної політики, що передбачає встановлення загальних правил і порядку здійснення певної політики [7, с. 12]; Л.А. Князька – засновану на адміністративно-правових нормах діяльність уповноважених державою суб'єктів публічного адміністрування з метою забезпечення прав громадян, що здійснюється адміністративними методами у визначених законодавством формах [8, с. 10]; С.М. Орехов – вплив адміністративно-правових засобів на діяльність, спрямовану на встановлення положень, норм та вимог для їх багаторазового використання з метою забезпечення упорядкованості у певній сфері виробництва та підвищення конкурентоспроможності продукції, робіт і послуг [10, с. 14].

Згідно із Законом України 2 червня 2016 р. № 1402-VIII «Про судоустрій та статус суддів» Державна судова адміністрація України є державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, установлених законом. Державна судова адміністрація України підзвітна Вищій раді правосуддя у межах, визначених законом. При цьому правовий статус посадових осіб Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь визначається Законом України «Про державну службу» [14].

ДСА забезпечує належні умови діяльності судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та органів суддівського самоврядування; вивчає практику організації діяльності судів, розробляє і вносить у встановленому порядку пропозиції щодо її вдосконалення; вивчає кадрові питання апарату судів, прогнозує потребу у спеціалістах, здійснює

замовлення на підготовку відповідних спеціалістів; забезпечує необхідні умови для підвищення кваліфікації працівників апарату судів, створює систему підвищення кваліфікації; організовує роботу з ведення судової статистики, діловодства та архіву; контролює стан діловодства в судах; готує бюджетний запит; організовує комп'ютеризацію судів, забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи; забезпечує суди необхідними технічними засобами фіксування судового процесу в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на фінансування відповідних судів; забезпечує впровадження електронного суду; здійснює заходи щодо організації обміну електронними документами між судами та іншими державними органами і установами; забезпечує ведення Єдиного державного реєстру судових рішень та Реєстру електронних адрес органів державної влади, їхніх посадових та службових осіб, забезпечує функціонування системи відеоконференц-зв'язку для участі осіб у засіданні суду в режимі відеоконференції; розробляє та затверджує за погодженням із Вищою радою правосуддя Типове положення про апарат суду; організовує діяльність служби судових розпорядників; контролює діяльність Служби судової охорони [14].

Аналізований Закон отримав подальший розвиток у Положенні «Про Державну судову адміністрацію України», затверджене рішенням Ради суддів України від 22 жовтня 2010 р. № 12, згідно з яким ДСА має право одержувати від судів загальної юрисдикції, органів суддівського самоврядування, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, а також громадян та їх об'єднань інформацію, документи, матеріали, необхідні для виконання покладених на неї завдань; залучати вчених, спеціалістів центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій усіх форм власності за погодженням з їх керівниками до розгляду питань, що належать до її компетенції; скасовувати в межах своїх повноважень акти територіальних управлінь у разі їх невідповідності актам законодавства та рішенням ДСА; утворювати за погодженням із керівниками центральних та місцевих органів виконавчої влади комісії, робочі та експертні групи, залучати в межах своїх повноважень спеціалістів та скликати в установленому порядку наради з питань, що належать до її компетенції [15].

Наприклад, Міністерство юстиції України, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція України, Національна гвардія України неодноразово проводили спільні наради стосовно розподілу між ними обов'язків щодо підтримання громадського порядку та охорони приміщень судів на період до початку виконання в повному обсязі повноважень Служби судової охорони [16].

Усе вищевикладене дає можливість сформулювати висновки щодо поняття адміністративно-правового регулювання діяльності Державної судової адміністрації України:

- це адміністративна діяльність ДСА щодо впорядкування забезпечення судової влади всім необхідним для якісного здійснення правосуддя та надання адміністративних послуг у системі судової влади на основі реалізації адміністративно-правових норм;
- це спеціально-юридичний механізм впливу посадових осіб центрального апарату та територіальних підрозділів ДСА на різноманітних суб'єктів адміністративного права;
- об'єктом адміністративно-правового регулювання ДСА є суспільні відносини, які виникають під час забезпечення судової влади всім необхідним для належного функціонування, врегулювання яких можливе і водночас доречно саме за допомогою адміністративно-правових норм.
- предметом адміністративно-правового регулювання є адміністративна діяльність ДСА щодо належного забезпечення правосуддя та надання якісних адміністративних послуг за допомогою засобів адміністративного права;
- це процес застосування ДСА спеціального адміністративного інструментарію – форм, методів та адміністративних процедур;
- метою адміністративно-правового регулювання ДСА є організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади;
- основними завданнями ДСА є забезпечення належних умов діяльності судової влади, контроль за станом діловодства в судах, підготовка бюджетного запиту, організація ІТ забезпечення судової влади.

Висновки. Отже, адміністративно-правове регулювання діяльності Державної судової адміністрації України – це засади та адміністративна діяльність ДСА щодо впорядкування забезпечення судової влади всім необхідним для якісного здійснення правосуддя та надання адміністративних послуг у системі судової влади на основі реалізації адміністративно-правових норм через різноманітний адміністративний інструментарій – форми, засоби адміністративної діяльності та адміністративні процедури у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Конституційний процес в Україні: удосконалення засад правосуддя, прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу «Реформа конституційних засад судової влади, прав і свобод людини: поточний результат і очікувані перспективи» від 22 червня 2016 р. – Київ, Центр Розумкова. – 66 с.
2. Словник української мови: в 11 томах. – Київ, 1977. Т. 8. – 764 с.
3. Петришин С.В., Погребняк С.П., Смородинський В.С. та ін. Теорія держави і права: підручник. – Х. : Право, 2015. – 368с.
4. Галунько В.В., Олефір В.І., Короед С.О. та ін. Адміністративне право України. У 2-х т. Підручник. – Херсон, ХМД, 2013. – Т. 1. – 396 с.
5. Муцко В.Ф. Адміністративно-правове регулювання безпеки дорожнього руху в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / В.Ф. Муцко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К., 2011. – 18 с.
6. Минюк О.Ю. Адміністративно-правове регулювання біржової діяльності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О.Ю. Минюк ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2010. – 20 с.
7. Андрєєва Д.Є. Адміністративно-правове регулювання в галузі молодіжної політики в Україні: організаційно-правові аспекти: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Д.Є. Андрєєва ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2009. – 18 с.
8. Князька Л.А. Адміністративно-правове регулювання в галузі соціального захисту населення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Л.А. Князька ; Акад. упр. М-ва внутр. справ. – К., 2010. – 20 с.
9. Орєхов С.М. Адміністративно-правове регулювання в галузі стандартизації, якості продукції, метрології і сертифікації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / С.М. Орєхов ; Міжрегіон. акад. упр. Персоналом. – К., 2011. – 20 с.
10. Красноборов О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Державної судової адміністрації України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.В. Красноборов ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 19 с.
11. Москаленко С.І. Адміністративно-правове регулювання у сфері екологічної безпеки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / С.І. Москаленко ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 20 с.
12. Борко А.Л. Організаційно-правове забезпечення діяльності адміністративних судів України: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А.Л. Борко ; Державний науково-дослідний ін-т МВС України. – К., 2009. – 20 с.
13. Борко А.Л. Адміністративно-правове регулювання статусу і повноважень Державної судової адміністрації України. Форму права. – 2013. – № 3. С. 56–59.
14. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 02.06.2016 р. № 1402–VIII. – Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 31. – Ст. 545.
15. Про Державну судову адміністрацію України. Положення, затверджено рішенням Ради суддів України від 22.10.2010 р. № 12. Судова влада України. – 2011. URI: <http://od.court.gov.ua/tul6/norm/pol0/pol2/>
16. Належна охорона судів – обов'язок держави. Судова влада України. 2016. URI: <http://court.gov.ua/303952/>